



Policratici Contenta

Johannes <von Salisbury, Bischof>

Parrhisius, 1513

C. xxv. De coherentia capitis & me[m]broru[m]. R. p. & q[uod] p[in]ceps
q[uedam] imago deitatis e[st]: & de crimi[n]e lese maiestat[is] q[ua]lit[er]
s[cilicet] omittit[ur] & punit[ur]. & de his q[ue] ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70332)

Polīcraticī de Curialīū nugis.

itaq; stomach⁹ qui licet vorax sit & avidus alieni: nō sibi tamen petit sed aliis que eo exinanito nequeūt sustēdari. Tale est inq; frater si recte attēdas in corpore reipublice vbi licet plurimū appetat magistrat⁹: nō tam sibi q̄ aliis coaceruat. Si enī exinanit⁹ fuerit: nihil est qd̄ mēbris valeat ipartiri. Nam stomachi in corpore & principis in republica idem officiū est. Iuxta illud quinti Sereui. Qui stomachū regē totius corporis esse cōtendunt: vera niti ratione vident. Hui⁹ enī validus firmat tenor omnia mēbra. At cōtra eiusdē frangūtur cuncta dolore. Quinetiā nisi cura iuuet vitare cerebrū. Fertur & integros illinc auertere sensus. Noli ergo neq; nostrū/neq; seculariū principū duritiā metiri: sed omniū vtilitatē attende.

Qui⁹ seren⁹.

¶ De coherentia capitis & mēbrorū reipublice: & q̄ princeps quedā imago deitatis est: & de crimine lese maiestatis qualiter cōmittitur & puni⁹: & de his que sunt in infidelitate seruanda.

Capitulum. XXV.



Mihi vero satisfactum est & persuasus sum deuotos humeros supponere potestati. Nec modo fero eam: sed grata est dū deo subiecta est: & illi⁹ ordinē sequitur. Alioquin si diuinis reluctes mādatis: & me theomachie sue velit esse participē/libera voce respōdeo deū cuius homini preferendū. Sic ergo cohereant inferiora superioribus: sic vniuersa mēbra se subiiciant capiti vt religio seruet incolumis Rem politicā legit socrates instituisse: & in eam dedisse precepta: que a sinceritate sapiētie quasi quodā fonte nature manare dicūtur. Hoc autē in summa colligif vt que in republica humilia sunt maiorū officio diligētius cōseruetur. Institutionē traiani cui⁹ mētio superi⁹ facta est diligētius relege: & hec latius cōscripta inuenies. Nobis autē hec de vnitae capitis & mēbrorum ad p̄sens dixisse sufficiat. Hoc adiecto q̄ premisim⁹ q̄ lesio capitis (vt predixim⁹) ad omnia mēbra refer⁹: & cuiusq; mēbri vulnus iniuste irrogatū ad capitis spectat iniuriā. Ceterum q̄ aduersus caput/aut vniuersitatē membrorū dolo malo malicia p̄sumit: crimen est grauissimū & pximū sacrilegio: quia sicut illud deū attentat: ita & istud principē que cōstat esse in terris quādam imaginē diuinitatis. Et ex eo quidē maiestatis dicitur crimen: qd̄ persequif illi⁹ imaginē qui solus sicut illustris comes legeestrie Robertus modeste p̄cōsulatum gerēs apud britānias dicere cōsuevit: vere & ingenue maiestatis retinet veritatē: puta cū quis aduersus principis securitatem aut populi/

ff. ad le. iul. ma
iesta. l. j.

quid molitur siue per se siue per aliū. In hui⁹ autē p̄secutiōe omnibus equa p̄ditio est/ & plerūq; fit vt nec mortis b̄nficio in his etiam quos nemo conuenit in vita liberētur: sed cōiunctis mortuis illorū dānatur memoria: & bona successoribus auferuntur. Nā ex quo sceleratissimū quis consiliū cepit/ex inde quodāmodo sua mente punitus est. Ex quo quis tali consilio tale crimen cōtraxit: neq; alienare/ neq; manumittere posse p̄stat: nec ei soluere iure debitorē. Famosi quoq; qui alias ius accusandi non habent siue vlla dubitatione hic admittuntur: sed & milites q; alias causas defendere non possunt. Nā qui pro pace exorbant magis magisq; ad hāc accusationē admittendi sunt. Serui quoq; d̄nos licenter deferunt: & liberti patronos. Hoc tamen crimen a iudicibus nō in occasione ob principalis maiestatis venerationē habendū est: sed in veritate. Nā & spectanda est persona an poterit facere & an fecerit/ an cogitauerit: & an atēq; hoc presumpserit sane mentis fuerit. Neclubricū lingue ad penā facile trahendum est. Quā enim temerarii pena sunt digni tamen & illis parcendum est/ si tamen tale sit delictum qd̄ vel ex scriptura legis descēdat/ vel qd̄ ad exemplū legis vindicandum est. Audiunt & mulieres in lese maiestatis questione. Nā cōiurationē sergii kateline iulia mulier detexit: & marcū tulliū cōsulē in iudicium eius instruxit. Tormentis quidem subdēdi sunt/ si hec ratio necessitatis aut vtilitatis inducat/ qui criminis huius rei esse creduntur cū illis quorū consilio atq; instinctu ad accusationē visi sūt accessisse. vt ab oibus commissis consciis vindicta possit instituta reportari. Sūt autē plurima que maiestatis informāt crimē. vt si de morte principis tractetur aut magistratuū/ aut arma q̄s p̄trā patriā tulerit/ aut relicto p̄ncipe de publico bello profugerit/ aut cōcitātū in seditionē aduersus rempublicam sollicitauerit populū: cui⁹ ve opera dolo malo hostes populi rei⁹ publice/ cōmeatur: armis/ telis/ pecunia/ qua ve alia re adiuuantur: v̄l ex amicis rei publice fiunt hostes/ cui⁹ ve dolo malo opa factū erit quo magis obsoles pecunia dentur aduersus rempublicam: quominus etiam gēs extranee regionis rei publice obtemperet fecerit. Itē qui confessum in iudicio reum p̄pter hoc in vincula coniectum emisit/ & in hūc modū plurima que longū aut impossibile est enarrare. Sed quia forma fidelitatis in eo p̄ ceteris seruare oportet/ pauca sunt ex quibus quid nō liceat p̄modissime colligi pōt. Necessarii nāq; cōtrariū/ impossibile est: & ei qd̄ oportz fieri/ sola illicita contradicūt. Exigit autē fidelitatis forma/ q̄ necessario

ff. ad. l. iul. maie. l. si. et. l. eo. tit. l. vi. vbi habent sequētia.

ff. ad. l. iul. maie. l. famosi.

L. ad. l. iul. maie. l. si quis alicui.

Ea q̄ sequunt colligunt ex. l. i. ii. iii. r. iiii. ff. ad. l. iul. maie. vsq; ibi emisit

fidei sunt inserta: incolume tutum: honestū: vtile: facile: possibile ne cui fidelitate tenemur astricti incolumitatē ledam⁹ corporis: aut munitiones quibus tutus est detrahamus: aut presumas committere vnde honor aut illi⁹ vtilitas minuatur: sed neq̄ id qđ facile est/difficile fieri licet/aut qđ possibile est/impossibile. Preterea qui beneficiū: ab eo cuius fidelis est: possidet/gerendis eius auxiliū & cōsiliū debet. Vnde quantū omnium dño de beatur/sole clarius lucet si tātū debetur his quibus sola fidelitate tenemur astricti. Sed & pena huius criminis tāta est: vt non facile crediderim/nec a dominis insularū qui frequentius tyrannidem induunt: seuerius quippiam excogitari posse. Et ne a tyrannorū seuitia pene seueritas processisse credatur: ipsius modestissimi iuris verba pro parte posuim⁹. Ait ergo. Quisq̄ cum militibus/vel cū priuatis/vel barbaris etiā scelestē iierit factionem: aut facinoris ipsi⁹ suscepit sacramētū: vel dederit: de nece etiā illustriū virorū: qui p̄ filiis & p̄istorio nostro intersūt senatorū etiā: nam & ipsi pars corporis n̄ri sūt: v̄ cuiuslibet postremo qui nobis militat cogitauerit: eadē enī seueritate voluntatem sceleris qua effectū puniri iura voluerūt. Ipse quidē vtpote maiestatis reus gladio feriat: oībus bonis eius fisco n̄ro addictis. Filii n̄o eius quib⁹ vitā imperatoria specialit̄ lenitate cōcedim⁹ (paterno enī deberēt pire supplicio) in qb⁹ paterni hoc est hereditariū criminis exēpla metuuntur/a materna vel auita oīm etiā pximorū hereditate ac successione habeant̄ alieni: testamenti extraneorū nihil capiant/sint perpetuo egentes & pauperes: infamia eos seper paterna comites. Ad nullos vnq̄ honores: ad nulla prorsus sacramenta perueniant. Sint postremo tales/vt his ppetua egestate sordētibus sit & mors solatiū & vita suppliciū. Deniq; etiā iubem⁹ eos notabiles esse sine venia: qui p talibus vnq̄ apđ nos interuenire p̄sumpserint. Ad filias sane eorū: quilibz numero fuerit: falcidiā tm̄ ex bonis matris siue testata siue intestata defecerit volum⁹ puenire/vt habeant potius mediocrem filie alimoniā q̄ integrū emolimētū & nomē heredis. Mitior enim circa eas debet esse sententia/ quas pro infirmitate sexus minus ausuras esse p̄fidim⁹. Vxorēs sane predictorū recuperata dote si in eā cōditione fuerit/vt que a viris titulo donationis acceperūt filiis debeant reservare: tēpore quo vsusfructus assumitur: oīa ea fisco nostro se relicturas eē cognoscant/ que iuxta legem filius debebant. Falcidia etiā ex his reb⁹ filiabus tm̄ non etiā filius depute. Id qđ de p̄dictis eorū: filiis canimus etiam

¶ ad l. iul. ma
testa. l. q̄squis.
et integraliter
hic ponit r̄ dicitur
rat vsq; ad fi.
hui⁹ ca.

de satellitibus consociis ac ministris filiisque eorum simili severitate censemus. Sane si quis ex his in exordio inite factionis studio verelaudis accensus ipse prodiderit factionem: & primio a nobis & honore donabitur. Is vero qui usus fuerit factione: si tamē in cognita adhuc consiliorum archana patefecerit: absolutioe tū & venia dignus habebitur.

¶ Quae vitia ferenda sunt aut tollenda: & a flagitiis distant & generalia quaedam precepta de officio principis & brevis epilogus quanta sit ei reverentia exhibenda. Capm. XXVI.

Videtur quidem pauca de multis excerpta de sincera vena iuris presenti opusculo curavi inserere: quae & iuris ignari a maiestatis crimine seipos longius amoverent his inspectis: & ne quisque meipsum calumies in aliquo adversus auctoritatem principis quippiam praesumpserit. Dicitur solet quia sine lesione vultus non facile remouetur robur a subere: sed multo equius & citius leditur quisquis obsequium membrorum seipsum a capite. Vigeat semper excellentia capitis: quia in eo totius corporis consistit salus. Varro in satira quae manipea inscribitur: & de officio matrimonii instituta est ait. Vitium coniugis aut attollendum est aut ferendum. Qui tollit vitium: commodiore coniuge praestat. Qui fert seipsum efficit meliorem. Sic principis & subiectorum vitia aut ferenda sunt aut tollenda. Horum quippe praefederatio affectum coniugii aut equat aut praecedat. Sed & ipsa varronis verba ferre & tollere: lepide quidem composita sunt. Apparet autem quia tollendi nomen correctionis est nota. Costat equidem eius esse sententiam: ut ferat quod tolli non potest. Hoc tamen fidelis adiicit interpretatio ut vitium intelligat: quod honeste ferri potest & religione incolumi. Vitia enim flagitiis leviora sunt: & sunt nonnulla quae non ferri licet: aut quae fideliter ferre non possunt. Ex causa fornicationis licet diuertit coniux a coniuge: & plerumque patronus est turpitudinis qui crimine celat uxoris. Inde est forte: quod adulteram retinet: stultus & impius est. Hec autem in mecha corporali & spirituali quod ad aliquid eque obtinent: & si deterior sit spiritualis & studiosius declinanda. Similiter & in membrorum propage ferendi: aut tollendi: varronis est regula admittenda. Nam quoniam membra creari oporteat nemo abigit: siue in fomento olei siue in austeritate vini: quod samaritanus infundit vulnerato praecedat cura. Quae autem tollenda sunt: ex eo liquet quod scriptum est. Si oculus tuus vel pes scandalizat te erue eum & proice abs te. Hoc in membris omnibus principi arbitror observandum: ut non modo eruantur abscedant & procul eiciantur: si fidei aut publice salutis detur in scanda-

Proverbis.

Mat. v. z. xix.

xxij. q. j. ca. j. et
de iureiurā. c.
quoadmodum.Mat. v. xlvij
Marci. ix.